

VÄTTER- BRANTERNA

VERKSAMHETSPLAN

Biosfärområde Östra Vätterbranterna – ideell förening

Beslutad av styrelsen 2025-03-03

Vätterbranterna - en fortsättning och en nystart

Biosfärområde Östra Vätterbranterna är ett av Sveriges sju biosfärområden sedan 2012 och ingår i Unescos över 700 biosfärområden i världen. Syftet med ett biosfärområde är att hitta och lära oss hållbara relationer mellan biosfär och människa genom att arbeta och samarbeta praktiskt i och med den lokala platsens förutsättningar. Ett UNESCO biosfärområde strävar efter att bli ett modellområde för hållbar utveckling nationellt och internationellt. Grunden för samarbetet i Östra Vätterbranternas biosfärförening är *Biosfärprogrammet 2016–2022 Strategi för hållbar utveckling*, som anger både långsiktiga strategier och projekt. Detta biosfärområdes vision är “Vi är alla en del av Biosfären” och kärnvärdena -Bevara, -Utveckla och -Stödja bidrar till Biosfärområde Östra Vätterbranternas arbete för att uppnå de globala målen för hållbar utveckling (Agenda 2030) samt målsättningarna i Konventionen om biologisk mångfald.

Biosfärområde Östra Vätterbranterna ska ständigt utvecklas som ett lokalt och internationellt modellområde och läroplats för hållbar utveckling i enlighet med Agenda 2030/FN:s hållbarhetsmål samt Konventionen om biologisk mångfald. I detta perspektiv ska vi även forma vår drivkraft för att förstå och bidra till en cirkulär- och social ekonomi “inbäddad” i den lokala geografin (biosfärentreprenörskap) och vara en förebild för bred samverkan mellan olika intressen i området. Vi ska återta rollen som en neutral arena där perspektiv som kan mötas, stötas, utbytas och utvecklas mot och med varandra genom dialog och lärande.

Varje års verksamhetsplan och ekonomiska förutsättningar bygger på föregående år för att få resilient verksamhet och ekonomisk stabilitet.

Föreningen ska präglas av

- Medlemmarnas lust och intresse för områdets hållbara utveckling
- En gemensam ödmjukhet inför allas våra olika förmågor och drivkrafter
- Att i det gemensamma samtalet utforska vad det innebär att leva i en hållbar utveckling i vårt unika biosfärområde.

Biosfärområde Östra Vätterbranterna är en förening med mångfacetterade synsätt, intressen och viljor i relation till naturen. Vilket väl representerar de utmaningar som mänskligheten står inför också på global nivå. Det som utmärker år 2025 och framåt är att föreningen i allt högre grad nu strävar efter att vara en sammanhållande drivkraft för dessa synsätt, intressen och viljor. Vi har samlats kring målet att organisera den verksamhet som ska drivas och stödjas av koordinatören, samtidigt som vi etablerar enkla rutiner genom medlemsarenor, öppna arenor och de nya fokusområdena. Även 2025 vill vi (styrelsen samt VU) upprepa att förändringsarbete tar tid.

2025 är både en fortsättning och en nystart för föreningen. Vi lär oss, vi ändras och världen runt omkring oss ändras. Det betyder bland annat att istället för att ha tydliga fokusgrupper med ganska fasta medlemmar utgår vi från fokusområden, där ett 'områdes' 'fokus' är relativt välformulerat, men där tanken är att man utifrån sitt intresse och perspektiv kan gå in och ut för att driva långa eller korta projekt, föreläsningar, workshops eller andra typer av samarbeten. I avsaknad av en koordinator under första halvåret kommer vi under detta år inte att kunna genomföra alla insatser som vi önskar. På samma sätt som under föregående år kommer vi att hålla en särskild budgetpost avsatt för att äska olika uppstartsmedel inom olika prioriterade verksamhetsområden efterhand som året utvecklas.

Naturligtvis kommer vi även fortsättningsvis att med ifrågasättande och samtal säkra att våra aktiviteter riktar mot FN:s globala mål (Agenda 2030) samt de uppsatta målen för Konventionen om biologisk mångfald, med fokus på att vårt grundläggande syfte är att vara det internationella modellområde för hållbar utveckling som förväntas av oss. Vi kommer att välja de projekt som vi lär oss av, och vi kommer under året verka för att sprida de resultat och kunskaper som vi under åren har tagit fram. I en samtid där biosfärområdets föreningsliv konkurrerar om uppmärksamhet med mycket annat kommer vi också att utveckla framgångarna från 2024 där vi har bjudit in till både medlemsarenor och öppna arenor för att fånga in synpunkter och föra dialog kring perspektiv på vår verksamhet. Särskilt kommer vi använda både lanseringen boken Landskap i balans och utvecklingen av det nya Biosfärprogrammet som sådana dubbelriktade informations- och kommunikationsplattformar med biosfärområdets boende, aktörer och både nära och globala grannar.

En lista av praktiska exempel på vad som är planerat:

- a) skapa stolthet kring områdets unika värden och kommunicera landskapets identitet och utmaningar genom att involvera och inspirera såväl boende, markägare, företagare och besökare samt andra aktörer i området,
- b) tillvarata och fördjupa vår kunskap om områdets ekologiska, sociala och ekonomiska förutsättningar,
- c) med det ekologiska systemet som grund utveckla områdets företagande och attraktionskraft, genom att pröva nya lösningar både på kort och lång sikt med särskilt fokus på landskapets aktiva brukande,
- d) stödja forskning, innovation, utveckling och praktik samt vara en brygga mellan vetenskapliga rön med traditionell lokal kunskap och tillämpning,
- e) utifrån identifierade utmaningar, tillsammans med olika intressen, ta fram möjliga lösningar, prova dem i praktiken, utvärdera och lära av dem,
- f) erbjuda en plattform för bred samverkan och gemensamt lärande

- mellan myndigheter, lärosäten, ideella organisationer, företag och enskilda människor, lokalt såväl som internationellt, samt alltså att
- g) samverka inom UNESCO:s nätverk Man And Biosphere-programmet: utveckla och sprida ny kunskap och erfarenheter samt ta del av andra biosfärområdets erfarenheter.

Fokusområden istället för fokusgrupper

2025 års verksamhet planeras och budgeteras att ske i fokusområden istället för fokusgrupper. Syftet är att skapa mer dynamik och tvärutbyte av kunskap om medlemmarnas perspektiv och intentioner. Grundsytet är att säkra att all verksamhet utgår från den hållbara utvecklingens dimensioner är odelbara: även om fokus kan ligga på enskilda perspektiv så får man inte förlora lyhördheten mot de andra viktiga perspektiven. Detta kommer vi att säkras genom en ökad transparens i våra projekt, samt genom framarbetande av tydliga arbetssätt för rapportering, både under projektets gång samt vid slutredovisning - där det genomgående beskrivs hur projekten bidrar till de olika hållbarhetsdimensionerna.

Fokusområdena är inte avsedda att vara statiska utan kan variera över tid, liksom deras (sam)arbetsinnehåll. Fokusområdena är framtagna i dialog inom styrelsen och med utgångspunkt från dokumenten Landskap i balans, Vätterbranterna 2.0 samt föreslaget men ej formellt antaget Biosfärprogram från 2023.

Fokusområden 2025:

- Hållbart och levande landskap
- Biosfärentreprenörskap – den goda affären/hållbar ekonomi
- Vardagen i området - leva, lära och samskapa modellområdet

Organisation och administration

- Fortsätt att bygga och förankra förenklande och förtydligande strukturer och rutiner för föreningens organisation och arbete och engagemang
- Utforma de organisatoriska mandat och arbetsprocesser som koordinatorm behövs arbeta i för att fungera operativt med föreningens verksamhet och på väg mot föreningens vision
- Utveckla en rutin för inskolning av ny koordinator och beskriv kända koordinatorsuppgifter (utveckla sedan och underhåll rutinerna så att de dels kan fungera för rollbeskrivning och för personalutveckling, men också så att de beskriver kansliuppgifter som efterhand kan utföras av tillkommande personal när föreningens verksamhet växer och uppgifter professionaliseras)
- Upprätthålla webbplatsen

- Upprätthålla och sprid den framarbetade grafiska identiteten
- Upprätthålla och utveckla nyhetsbrev och andra kommunikationskanaler i linje med fastställd kommunikationsstrategi

Föreningens projektverksamhet

- Projekten Eksucce och FörVilda för att uppnå ekologisk hållbarhet i landskapet
- Spridning av kunskap och användning som sammanställts till boken Landskap i balans
- Gå vidare i projektet Från Jord till bord, förutsatt fortsatt finansiering

Strategisk utveckling

- Revidera Biosfärprogrammet utifrån Unescos nya biosfärprogram (som antas i världskongressen i Hangzhou, september 2026). I arbetet kommer bland annat workshops genomföras med deltagande av både medlemmar, boende i området samt andra berörda regionala aktörer.
- Fortsätta utveckla konceptet Arena Vätterbranterna med medlemsarena, öppen arena och samhällsarena som beslutades i utvecklingsarbetet med Vätterbranterna 2.0
- Etablera vana vid att bygga ny strategisk framtid ur skapandet av ny kunskap som uppstår under samtalen som kommer ur medlemsarenor för styrelse och medlemmar

De tre hållbarhetsdimensionerna är grundläggande för föreningens strategiska utveckling och utgångspunkt i processen om en hållbar utveckling i Vätterbranterna och som modellområde.

I processen med att ta fram verksamhetsplanen för 2025 har föreningens Biosfärprogram en central betydelse. I detta anges både femårs- och långsiktiga generationsmål.

Samordning av verksamheten

Verkställande utskottet samordnar på styrelsens uppdrag föreningens verksamhet som administration, ekonomi, samt ärendeberedning till styrelsearbete och projekt.

Då vi även under första halvåret av 2025 kommer sakna en koordinator är arbetet pausat när det gäller tyngre samordning av strategiskt och operativt utvecklingsarbete och samverkan med näringsliv, boende, organisationer och högskola m.fl. Fokus kommer att ligga på att skapa trivsamma medlemsarenor på intressanta teman och initierar goda samtal som också leder till ny kunskap, vilket möjliggör för att en koordinator kommer

att få en sund och utvecklande arbetsplats i föreningens centrum. Vi kommer i högre utsträckning delta på möten som sker med andra biosfärområden i Sverige genom den nationella koordinatören för Biosfärprogrammet i Sverige.

Koordinatorns deltagande i det nationella Biosfärrådet, samt rapportering till Unesco och samverkansorganisationer ingår också i uppgifterna.

Behovet av en koordinator är fortsatt stort då den dagliga verksamheten måste gå på sparlåga sedan över ett år tillbaka. I avvaktan på en koordinator kommer vi även under 2025 köpa in en del konsulttjänster inom framför allt administration och medel avsätts för detta.

Information och kommunikation

Information och kommunikation om biosfärområdet och dess verksamhet som vänder sig till allmänhet, medlemmar och andra aktörer sker genom webbplatsen, sociala medier samt i viss utsträckning via broschyrer.

Under första halvåret 2025 kommer vi använda mer kraft till att bygga effektiva rutiner för att vara utåtriktade, för att erbjuda våra medlemmar mer kunskap och gemensamt lärande, och olika aktiviteter som kan skapa hållbar förändring i stort och smått.

Under året kommer även mindre externa kommunikationsinsatser genomföras så som exempelvis deltagande på Hushållningssällskapets sommarmöte på Strands gård, lanseringsträff av Rapporten Landskap i balans, mångfaldens dag i Huskvarna folkets park. Fler liknande insatser kan genomföras vid behov.

Även behovet av en kommunikörstjänst kvarstår. I avvaktan på sådant kommer vi att även 2025 köpa in en del sådana konsulttjänster.

Denna verksamhetsplan inklusive budget har sammanställts och bearbetats inom verkställande utskottet (VU) tillsammans med ordförande och en ekonom från finansavdelningen, Jönköpings kommun och diskuterades på styrelsemötet den 2 december 2024. Synpunkterna från styrelsemötet har bearbetats av VU för att slutligen beslutas av styrelsen den 3 Mars 2025.